

GOMOLYGÁS

Fordítói előszó

„Édesanyámtól egy nápolyi kifejezés maradt rám, amit olyankor használt, amikor az ellentétes érzések ide-oda cibálták, és úgy érezte, szétszakítják. Ilyenkor, mint mondta, rátört a *frantumaglia*, gomolyogni kezdett benne a hordalék. A *frantumaglia* (amit ő így ejtett: *frantumaglia*) letéperte. Ilyenkor szédült és fémes ízzel telt meg a szája. Ezzel a szóval azt a megfoghatatlan, másként nem definiálható rossz közérzetét fejezte ki, amelyet a lelkében tomboló érzések sokasága, az agyának mocsarában a hordalék gomolygása okozott. Sejtelmes gomolygás volt, ami sejtelmes tettekre ragadtatta, ez állt minden szenvedés háttérében, amelyet nem lehetett egyetlen nyilvánvaló okra visszavezetni.”

Frantumaglia. Lefordíthatatlan fogalom, a Ferrante levelezéseit, interjúit, esszéit és próza-töredékeit tartalmazó kötet címe, amely szerző és olvasó érzékeit és képzelőerejét egyaránt igénybe veszi. Anyai örökségként a nápolyi dialektus nyers és asszociatív játékosságából ered. A *frantume* szótó az olasz nyelvben is létezik: törmelék, szilánkot, zúzalékot jelent. Ám ebben a formában, ahogyan Ferrante használja, nem értelmezhető pusztá gyűjtőnévként, annál jóval dinamikusabb és tágasabb a jelentéstartomány, hiszen ez a zúzaléktömeg időről időre mozgásba lendül – áramlik, hömpölyög, feldúlja a hétköznapiok vélt vagy valós nyugalmát, kizökkenti az időt. Hatása, aminek eredete beleveszik az egyetemes női tapasztalat történetébe, és amit számos lekicsinylő kifejezéssel illettek az idők folyamán – gondoljunk csak a hisztériára – Ferrante ars poeticájaként is értelmezhető.

Az életműben különféle tapasztalatok váltják ki, legpregnansabban talán *A briliáns barátnőm* egyik főszereplőjének, Lilának az eltűnéstől való félelmében jelenik meg, amit ő így nevez: kontúrvesztés.

Az itt következő esszét az *Indice* magazin újságíróinak kérdései ihlették. Őt kérdést küldtek levélben a szerzőnek, ő pedig az interjú kereteit szűknek érezve egy-egy hosszabb szövegben válaszolt.

A szörny a kamrában első látásra a kamararegények (*Tékozló szeretet, Amikor elhagytak, Az elveszett lány*) egyik központi témáját, bűn és ártatlanság kérdéskörét járja körül. Közelebről azonban az anya–lánya-kapcsolat ambivalenciáján keresztül világít rá arra az egyszerre intim és viszolyogtató testi kapcsolatra, amelyben a *frantumaglia* egyik hatása tetten érhető. Az anyával való kapcsolatunk, a vele való versengésből eredő szeretlekgyűlölet érzése, a szeparációs szorongást követő indulatkitörések utat nyitnak a fantáziának, és addig meg sem állnak, amíg el nem jutnak egy *coming of age* regényig, az írásban véghez vitt privát felnövekedésig. Ez a felnövekedés akkor következik be, állítja Ferrante, amikor rálátunk végre az anyánkkal vívott küzdelmeinkre, és visszatérünk ahhoz az idilli, bensőséges állapothoz, ahol az anyai test fizikai közelségéhez ugyanúgy nem tapadnak negatív érzések, mint a korai gyermekéveink idején. Tágabb értelemben – bűn és ártatlanság fogalmából kiindulva – annak a viharos utazásnak háttérét írja le, amelyben a kulturális eleve adottként aposztrofált szeretet (ártatlanság) a maga tisztaságában csak kiinduló- és célpontként van jelen.

A magyar kiadás címadásában arra törekedtem, hogy a lefordíthatatlan, sejtelmesen csengő kifejezéseket a maguk komplexitásában ragadjam meg. Ezért döntöttem úgy, hogy a *frantumagliát* gomolygásnak fordítom.